

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji

ODPRTI ODDELEK IG ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA LJUBLJANA

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o lokaciji:

- ▶ **Tip lokacije:** Zavod za prestajanje kazni zapora Ljubljana – Odprti oddelek Ig (Oddelek).
- ▶ **Kategorije oseb, ki jim je bila odvzeta prostost:** Obsojenci.
- ▶ **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost lokacije na dan obiska:** Skupna zmogljivost oddelka se od prejšnjega obiska ni spremenila in je še vedno 27 zaprtih oseb.¹

Potek obiska in priprava poročila:

- ▶ Obisk je bil **ne najavljen** in **opravljen** dne 25. 1. 2017².
- ▶ **Skupina za obisk:** Predstavnik Varuha človekovih pravic RS (svetovalec Varuha) in predstavnica pogodbene nevladne organizacije (Zveza društev upokoencev Slovenije).
- ▶ **Vsebina obiska:** Sprejela nas je vodja oddelka. Ob obisku smo opravili pregled bivalnih in skupnih prostorov Oddelka, ter se ob tem pogovorili z vsemi zaprtimi osebami, ki so to želele. Sledil je končni razgovor z vodjo oddelka.

¹ V času našega obiska je bilo v Oddelku na prestajanje kazni zapora nameščenih 29 obsojencev (10 obsojencev je kazen prestajalo v skladu z 12. členom Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij – ZIKS-1).

² Prejšnji obisk oddelka je bil opravljen 24. 4. 2014.

► **Poročanje:** Poročilo o obisku smo po pošti posredovali Generalnemu uradu Uprave Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij (Generalni urad URSIKS), Oddelku pa v vednost 9. 2. 2017, skupaj s predlogom, da ga obravnava ter nam v roku 30. dni sporoči njegova stališča; tozadevni odgovor smo prejeli 16. 3. 2017, torej 35. dan po odpremi.

► **DPM je posebej pohvalil**

- da je bilo skoraj v celoti upoštevano priporočilo DPM s prejšnjega obiska, da se uredi ločene sanitarije za zaposlene in možnost tuširanja, saj je bil obnovljen WC (žal še vedno ni zagotovljena ločenost uporabe na moške in ženske) in urejena možnost prhanja,
- da je bilo realizirano priporočilo DPM s prejšnjega obiska, da se v bivalnem prostoru številka 1 zamenja stara kovinska posteljna ogrodja, saj je bilo ob tokratnem obisku ugotovljeno, da je v tem prostoru nameščeno novo leseno pohištvo (postelje in omare),
- da je bilo realizirano priporočilo DPM iz prejšnjega obiska, da se v jedilnico namesti knjiga pripomb in pohval, saj je bila knjiga pripomb in pohval nameščena na delilnem prostoru za hrano in
- da se z obsojenci, ki kazen zapora prestajajo v skladu z 12. členom ZIKS-1, vsaj enkrat tedensko vzpostavi kontakt, in sicer je to pravilom ob ponedeljkih pred odhodom na delo.

DPM: predlagali smo, da se pred kakršnikoli spremembami kadrovske zasedenosti v Oddelku oziroma ukinitvi prisotnosti pedagoga v Oddelku načrtovana sprememba ustrezno preuči, saj je število nameščenih obsojencev v zadnjih nekaj letih konstantno nad kapaciteto, kar pomeni, da tudi ti obsojenci potrebujejo obravnavo oziroma pomoč pedagoga med prestajanjem kazni zapora.³

DPM: ponovno smo predlagali, da se proučijo možnosti zamenjave iztrošenih oken, ne nazadnje tudi iz vidika boljšega izkoristka ogrevanja.⁴

Na podlagi izmerjenih temperatur v času obiska, smo tudi predlagali, da se pri ogrevanju prostorov Oddelka spoštuje tretji člen Priporočil za ogrevanje prostorov v zavodih za prestajanje kazni zapora in prevzgojnem domu številka 720-2991/2012-5 z dne 13. 2. 2013.⁵

Generalni urad URSIKS: sporoča, da bo tudi v bodoče skrbel za čim bolj enakomerno razporeditev uslužbencev po posameznih zavodih in dislociranih oddelkih. Potrebe so vsekakor večje od kadrovskih in finančnih možnosti, zato je v okviru danih resursov potrebno poskrbeti za čim bolj enakomerno in uravnoteženo razporeditev med vsemi zavodi.

Generalni urad URSIKS: sporoča, da se strinja z ugotovitvami DPM. Želja po izvedbi energetske sanacije objektov Oddelka sega že daleč nazaj v preteklost. Glede na to, da Oddelek ni edini objekt v sistemu s temi težavami tako glede doseganja ustreznih temperatur v bivalnih prostorih, kot tudi glede zmanjšanja stroškov ogrevanja, so vsa večja vlaganja v sedanji objekt glede na predvideno selitev Oddelka v okviru novogradnje, ekonomsko vprašljiva. Okna znotraj rednih vzdrževalnih del se sproti tesnijo in obnavljajo, kolikor je stara okna moč dodatno zatesniti.

Sanacija je učinkovita le, če je izvedena celostno, za to pa so potrebna večja finančna sredstva. Ker so bile v mesecu januarju ekstremno nizke zunanje

³ Vodja oddelka je glede delovnega mesta pedagoga v pogovoru tudi pojasnila, da naj bi se na Generalnem uradu, zaradi konstantne odsotnosti obsojencev (zaradi dela, zaradi izhodov in zaradi prestajanja kazni zapora na podlagi 12. člena ZIKS-1) iz prostorov Oddelka celo razmišljalo, da bi se delovno mesto pedagoga v Oddelku ukinito.

⁴ Pri pregledu vseh bivalnih prostorov Oddelka je bilo žal ugotovljeno, da ni bilo upoštevano priporočilo DPM iz prejšnjega obiska, da se proučijo možnosti zamenjave iztrošenih oken. Ob obisku je bilo v pogovoru z zaprtimi osebami in vodjo oddelka ugotovljeno, da težave starih oken in s tem težav glede tesnjenja le-teh vseskozi poskušajo reševati z dodatnim tesnjenjem, vendar pri tem niso najbolj uspešni, saj hladen zrak še vedno vstopa v bivalne prostore. Nameščene zaprte osebe vstop hladnega zraka v bivalne prostore dodatno rešujejo na način, da okoli oken nameščajo odeje, kar pa posledično pomeni, da se odeje navlažijo, zaradi česar pa se na zidovih okoli oken pojavlja plesen. Ker pa okna se tesnijo se posledično povečujejo stroški ogrevanja, bivalni prostori pa so kljub ogrevanju hladni.

⁵ Na podlagi te ugotovitve smo opravili meritev temperature (zunanja temperatura je v tem času bila -4°C – podatek iz prikazovalnika temperature v vozilu, s katerim smo prišli na obisk) na naslednjih treh mestih in v naslednjih treh terminih:

- Hodnik pred bivalnimi prostori, meritev med 8.52 in 9.12 uro in je bila izmerjena temperatura 10.1°C .
- Bivalni prostor številka 1, meritev med 9.35 in 9.45 uro in je bila izmerjena temperatura 18.1°C .
- Umivalnica oziroma pralnica (gre za prostor tuširnico in WC-ji), meritev med 9.47 in 9.57 uro in je bila izmerjena temperatura 17.0°C .

temperature, jih konstrukcija stavbe in sistem ogrevanja nista mogla zadovoljivo ublažiti. Oddelek je po obisku DPM tedensko meril temperature sob in hodnikov in le-te niso bile pod priporočili za ogrevanje prostorov. Oddelek bo temperature tudi v prihodnje spremljal in v zimskem času po potrebi povečal gretje.

DPM: predlagali smo, da se talna obloga hodnika pred bivalnimi prostori ustrezno sanira.⁶

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da so v Oddelku že nabavili linolej plošče in bodo zamenjali strgane predele, takoj ko bo postalo malo topleje, da bo popravilo tehnično izvedljivo.

DPM: predlagali smo, da se v Oddelku v vseh bivalnih in drugih prostorih poskrbi za ustrezno popravilo poškodovanih vtičnic.⁷

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da so v Oddelku že zamenjali poškodovane vtičnice.

DPM: predlagali smo, da se poskrbi za namestitev zaščitnih pokrovov na talnih sifonih.⁸

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da so v Oddelku že namestili manjkajoče pokrove talnih sifonov.

DPM: predlagali smo, da se v prostoru pred tuši (hodniku) uredi odvodnjavanje – npr. z namestitvijo talnih sifonov, ki bodo preprečevali zadrževanje vode na tleh oziroma, da se proučijo drugačne možnosti ureditve odvodnjavanja.⁹

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da bo Oddelek proučil ureditev odvodnjavanja na primeren način, ker sedanji ukrepi za to ne zadoščajo.

DPM: izrazili smo pričakovanje, da bo Oddelek dejansko kmalu uredil težave s sušilnim strojem oziroma bo dobil novega.¹⁰

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je načrtovana skorajšnja nabava novega sušilnega stroja za Oddelek.

DPM: predlagali smo, da se proučijo možnosti popravila nog večfunkcijske

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Oddelek pojasnil, da so nabavili

⁶ Prav tako je bilo pri pregledu hodnika pred bivalnimi prostori ugotovljeno, da je poškodovana talna obloga (linolej) pred vrati prostora z napisom »Arhiv« in da so poškodovani obrobni trakovi.

⁷ V bivalnem prostoru številka 3 je bilo ugotovljeno, da je pri tretji postelji, gledano z leve strani od vhoda poškodovana vtičnica. Prav tako so nekatere zaprte osebe med obiskom povedale, so poškodovane tudi vtičnice v drugih bivalnih prostor, vendar tega med ogledom, zaradi pri posteljah nameščenega stiropora nismo videli.

⁸ Pri pregledu sanitarnega dela je bilo ugotovljeno, da v umivalnici na talnih odtokih (sifonih) ni zaščitnih pokrovov, kar lahko predstavlja nevarnost, da zaprta oseba stopi v luknjo in se pri tem tudi poškoduje.

⁹ V kopalnici (tuširnici) je bilo ugotovljeno, da so tla pred tuši mokra in kot taka predstavljajo nevarnost za zdrs. Prav tako je bilo ugotovljeno, da na tleh pred tuši ni več kopalniške preproge. Po pojasnilu vodje oddelka naj bi kopalniško preprogo odstranili, ker to naj ne bi bilo higiensko.

¹⁰ Glede pralnega stroja je bilo ugotovljeno, da je bilo upoštevano priporočilo DPM iz prejšnjega obiska, da se Oddelku zagotovi ustrezen pralni stroj, saj je Oddelek v letu 2015 dobil večji pralni stroj (10 kilogramski), kar velja pohvaliti. Vodja oddelka je v pogovoru pojasnila, da se v zadnjem času pojavljajo težave oziroma okvare sušilnega stroja, vendar pa naj bi to zadevo v kratkem rešili, saj naj bi kmalu dobili novega.

naprave in v prihodnje pritrditve le te na steno. Hkrati tudi pričakuje, da bodo Oddelku v kratkem zagotovljena dodatna nova orodja.¹¹

DPM: predlagali smo, da se glede zagotavljanja hrane za zaprte osebe v Oddelku vložijo več napora, da do težav, kot smo jih slišali ob tokratnem obisku (da posode ne tesnijo, da ni toplih napitkov ob zajtrkih, da se dosledno spoštuje predpisane diete...) v prihodnje ne bo več prihajalo.

DPM: pozdravili smo prizadevanje Oddelka, da je v letu 2016 organiziral vsaj nekaj aktivnosti za zaprte osebe in hkrati izrazili pričakovanje, da bodo v tem letu s tem trendom nadaljevali in poskušali zagotoviti še kakšne druge aktivnosti, saj razpolagajo tudi s športnimi površinami (npr. nogomet, košarko, balinanje...).

manjkajoči del naprave, prav tako pa je v postopku nakupa nekaj novih pripomočkov za telesno vadbo. Ob tem pripominjamo, da sama naprava ni namenjena za stensko montažo.

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Oddelek pojasnil, da je bil zaradi pritožb glede hrane sklican sestanek z direktorico ZPKZ Ig in inštruktorico v kuhinji. Dogovorjeno je bilo, da se vse pritožbe, neustrezna hrana in druge pomanjkljivosti takoj javijo v kuhinjo in tudi na elektronske naslove inštruktorjev ter v vednost direktorici. V lanskem letu so nabavili nove posode za shranjevanje hrane, tako da so le te nepoškodovane. Če je prišlo do razlitja hrane, je bila to posledica premajhne pazljivosti. Ravno tako so dogovorjeni, da se hrana takoj zamenja, če pride do pomote pri deljenju (napačno število, napačni obroki - običajna hrana oz. dieta).

Tople napitke ob zajtrkih obsojenci na Oddelku pripravljajo sami. Iz kuhinje dobijo hrano ter sredstva, da si tople napitke pripravijo (filter vrečke za čaj, kakav, belo kavo in mleko). Obsojenci iz Oddelka ki delajo, odhajajo namreč iz zavoda že zelo zgodaj, eni celo pred šesto uro zjutraj. Tisti, ki ostajajo v zavodu, pa imajo zajtrk med 6.30 in 8.00 uro. Večina obsojencev je z navedeno rešitvijo zadovoljna.

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da v Oddelku zagotavljajo, da se bodo trudili obsojencem zagotavljati dodatne dejavnosti tudi v prihodnje. Načrtujejo ustvarjalne delavnice, pohodništvo, delo na vrtu in športne aktivnosti.

¹¹ Pri pregledu fitnesa je bilo ugotovljeno, da je večfunkcijska naprava za uteži poškodovana (poškodovane so noge) oziroma se le ta maje levo in desno. Poškodovana naprava lahko predstavlja nevarnost prevrnitve in s tem možnost, da se katera zaprta oseba med uporabo le te poškoduje. Vodja oddelka je sicer v zvezi fitnesa pojasnila, da naj bi bila že naročena dodatna nova oprema.